

HELP DE INSECTEN

MAAK VAN JE TUIN HUN THUIS

Tien tuintips van Mathiska Lont,
de boswachter met groene vingers.

of je balkon!

MAAK EEN THUIS VOOR INSECTEN!

Wat goed dat je in actie komt. Dat is hard nodig, want het gaat niet goed met insecten. En dat terwijl ze ontzettend belangrijk zijn. Voor de natuur en ook voor ons mensen. Gelukkig kun jij ze helpen. Jij kunt je tuin of balkon insectenvriendelijk maken. Dat is eenvoudiger dan je denkt. Ook als je geen groene vingers hebt. Met de tien tips in dit insecten-red-pakket help ik je op weg. De ene tip vergt wat meer inspanning dan de andere, maar alle tips hebben een ding gemeen: je tuin wordt een thuis voor insecten.

Mathi'ska Lont

Boswachter Natuurmonumenten

Het probleem

76%

daling van het aantal insecten in nog geen 30 jaar.

En er verdwijnen ook steeds meer soorten insecten, zelfs hele gewone soorten.

De oorzaak

Het landschap in Nederland lijkt groen, maar is verdroogd, verzuurd en strak getrokken. De rommelhoekjes en rafelrandjes, heggen, slootkanten en bomenrijen zijn grotendeels verdwenen.

Steeds meer tuinen zijn versteend.

CO_2 , N_2

Ook lijden insecten o.a. onder bestrijdingsmiddelen, overmatige bemesting en de uitstoot van stikstof.

Rampzalige gevolgen

De gevolgen zijn rampzalig. Zo wordt natuurlijk materiaal, zoals resten van bloemen en planten, niet meer afgebroken waardoor er geen voedingsstoffen meer in de bodem komen voor bijvoorbeeld planten. Ook heeft het grote gevolgen voor insectenetters. Een voorbeeld? De oer-Hollandse vogel

de grutto gaat het enorm zwaar krijgen als insecten steeds meer verdwijnen. Maar dat is niet alles. Zonder insecten worden bloemen, gewassen en bomen niet meer bestoven.

Onze voedselvoorziening kan dus in gevaar komen!

Zonder insecten

geen bloemen

geen gewassen

geen bomen

Dit doet Natuurmonumenten

We helpen insecten door slim te maaien, veel dood hout te laten liggen en bloemrijke akkers en oevers aan te leggen.

We vergroten onze gebieden als leefgebied voor insecten.

We werken samen met burens en boeren om de biodiversiteit te vergroten.

Onze gebieden zijn een thuis voor insecten.

Maak het verschil met 1 vierkante meter!

Nederland heeft in totaal 3 miljard m^2 aan tuin. Daarvan is 1,4 miljard m^2 tuin niet groen*. Dat kan groener. Als we in elke tuin 1 m^2 reserveren voor insecten maken we samen het verschil en gaat ons land weer gonzen van de insecten. Dus red de insecten en maak van je tuin hun thuis. Al is het maar van 1 m^2 !

Wat jij kunt doen

Maak van je tuin of balkon een thuis voor insecten! Begin eenvoudig met deze 10 tips. Steun ook Natuurmonumenten! Om van nog meer plekken een thuis voor insecten te maken, hebben wij je hulp hard nodig. Samen zorgen we ervoor dat de insectensterfte in Nederland stopt.

10 tips

Kijk verder om deze 10 tips op te volgen.

*Bron: Deloitte

Meer insecten in je tuin begint met meer ruimte voor bloemen en planten.

En die maak je door tegels eruit te halen. Al is het maar 1 vierkante meter! En dat heeft meer voordelen, want regenwater loopt dan sneller weg, de tuin wordt minder heet op een zomerse dag en de kans op een mierenplaag is veel kleiner.

Tegels eruit, bloemen erin.

- Maak de plek vrij van grasjes. Dit om zaadjes meer kans te geven aan te slaan.
- Schep de grond een paar keer om.
- Zaai bloemzaad uit. Gebruik hiervoor biologisch zaad.
- Licht harken en dan besproeien met water. Let erop dat je de zaadjes niet weer wegspoelt.
- Houd de grond de eerste weken na het zaaien vochtig maar niet te nat.

**TIP
2**

Laat de grasmaaier in de schuur!

Door je gazon minder te maaien, verandert je tuin in een bloemenzee. Niet direct, maar na een paar seizoenen. Met madeliefjes, paardenbloemen, speenkruid en soms zelfs pinksterbloemen. Dat betekent volop nectar en stuifmeel én plekjes om te schuilen voor vlinders en andere insecten. Veel mensen zijn niet zo blij met paardenbloemen in hun tuin. Toch zijn deze bloemen voor veel insecten een belangrijke voedselbron. Zeker in het vroege voorjaar, als er nog niet zoveel bloemen zijn. Laat de grasmaaier in de schuur en breng je tuin tot leven.

Ook bij onze partner Landal GreenParks laten ze de grasmaaier wat vaker staan. "De Landal parken liggen midden in de natuur. Geïnspireerd door Natuurmonumenten werken we aan parken vol bloemen, bijen, vlinders en vogels. Zo laten wij het gras groeien en maaien we minder en op het juiste moment."

Martin Bes, parkmanager van Landal Rabbit Hill

TIP 3

WILDE BIJEN EN HOMMELS VERZAMELEN!

Tachtig procent van alle groente en fruit dat in de supermarkt ligt, wordt door deze insecten bevrucht. We mogen ze dus best een beetje verwennen. Dat doe je door een insectenhotel op te hangen. Ook kun je op een zonnig plekje een kruidenhoekje maken met marjolein, tijm en oregano.

Of je zet kamperfoelie of een klimop tegen een muur of schutting. Met de volgende planten doe je wilde bijen een groot plezier:

- komkommerkruid
- duifkruid
- heeblaadjes
- lavendel
- hemelsleutel
- kogeldistel
- salvia
- zonnehoed
- ijzerhard
- vingerhoedskruid
- stokroos
- bijenvoer

Natuurmonumenten boswachters werken samen met boeren van Campina om de biodiversiteit op en om de boerderij te versterken. Wat jij in je tuin doet, doen veel boeren van Campina rondom hun akkers. Zoals Edwin Daatselaar "In het voorjaar zaai ik bloemen aan de rand van het maïsland. Met deze stroken probeer ik veel en diverse soorten insecten aan te trekken. Hierdoor draag ik bij aan de biodiversiteit én worden de randen van het weiland gepleurd!"

TIP 4 KIES DE JUISTE PLANT

Met deze planten is je tuin het hele jaar een thuis voor insecten!

Ten aanval!

(Zonder gif)

TIP 5

Bestrijd een plaag door de natuurlijke vijand een handje te helpen. Lieveheersbeestjes zijn een goed wapen tegen bladluis. Koester deze nuttige diertjes! Zorg voor rommelhoekjes waar ze weg kunnen kruipen. Als je last hebt van slakken, leg dan op een beschutte plek een stoeptegeltje neer. Zanglijsters gebruiken deze om slakken op stuk te slaan. En de eikenprocessierups verjaagt je door bloemen rond een eikenboom te zetten. Daar vinden belagers van de eikenprocessierups voeding en beschutting. Hang ook nestkastjes op: de jonkies van mezen smullen van deze rups.

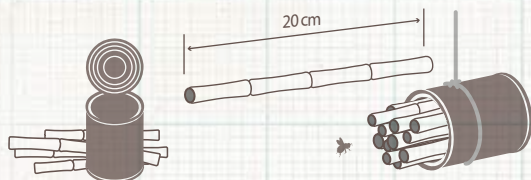
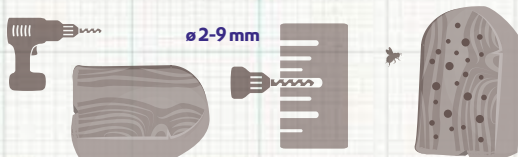
Gereserveerd voor insecten

Maak je eigen insectenhotel. Wilde bijen, vlinders, gaasvliegen, lieveheersbeestjes, pissebedden en oorwurmen maken er dankbaar gebruik van. Om te schuilen en zich voort te planten.

Foto: Janko-van-Beek

Blok hout of een oude boomstam

Boor gaatjes van zo'n 18 cm, met verschillende doorsnedes (2 tot 9 mm.). Zorg dat de gangen glad zijn. Zet het hotel tegen een boom of schutting.

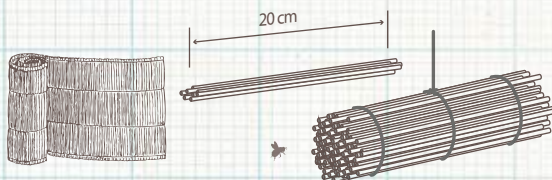

Bamboe

Zaag holle bamboestokken van maximaal 1 cm. dik in stukjes van 10 à 20 centimeter. Doe deze strak tegen elkaar aan in een kistje of blikje. Hang het hotel op een zonnige plek.

Riet

Gebruik afvalriet of koop een rietmat. Knip het riet in stukjes van minimaal 20 centimeter. Knoop er een stuk touw om of stop het in een blikje of kistje. Hang op een zonnig plekje.

Meer bouwtips?

Kijk op nm.nl/insectenhotel

Insectenhotel kopen?

Ga naar nm.nl/webshop en steun de natuur met je aankoop! Leden van Natuurmonumenten ontvangen korting.

TIP 6

ALS JE BODEM MAAR GOED IS!

Een gezonde bodem betekent genoeg voedsel voor de planten in je tuin en dat zorgt weer voor een tuin vol insecten. Dat doe je zo.

1. Laat de grond zoveel mogelijk met rust. Stop met fanatiek spitten en schoppen.
2. Laat takjes en bladeren liggen. Dit is voeding voor wormen, bacteriën en schimmels.
3. Ren niet naar het tuincentrum voor de zoveelste zak aarde of compost, maar maak zelf compost. Dat is simpel. Doe je groente-, fruit- en tuinafval in een compostbak of leg het op een hoop in je tuin. Zorg dat het voornamelijk in de schaduw ligt, met hooguit een paar uur zon per dag, en zorg ervoor dat de stukken niet te groot zijn. En gebruik geen gekookt voedsel, vlees of botten. De compost houdt je bodem ook lekker vochtig. Dan hoeft je ook niet zoveel te sproeien.
4. Zorg dat de bodem zoveel mogelijk is begroeid.

Tip 7

Vlinders welkom!

Planten die ver zijn doorgeweekt zien er met hun dubbele bloemblaadjes vaak mooi uit. Maar hun vorm gaat vaak ten koste van productie van nectar en stuifmeel. Kies voor échte vlinderplanten. Varieer in hoogte en bloemvorm. Vlinders zijn gek op paars (vlinderstruik, lavendel, ijzerhard, kruipend zenegroen, herfstaster) en roze (koninginnekruid, adderwortel, hemelsleutel, valeriaan. En ook op geel (klimop, paardenbloem, grote teunisbloem). Denk ook aan voedsel voor rupsen: laat een paar brandnetels staan. Laat het gras groeien. En doe de tuinverlichting uit! Nachtvinders komen op het licht af en vliegen zich te pletter of raken uitgeput, waardoor ze sneller ten prooi vallen aan bijvoorbeeld een vleermuis. Tip: gebruik een lamp met een bewegingssensor.

Een thuis met zwembad

Als je nog een klein plekje over hebt, leg dan een vijver aan. De perfecte lokker van libellen, waterjuffers, schaatsenrijders en schrijvertjes. Je kunt een speciale vijverbak kopen, maar een speciekuij ingraven werkt ook prima. Net als gewoon een gat graven en afdekken met waterdicht vijverfolie.

Denk aan de diepte

Breng met stenen en boomstronken verschillende dieptes aan, het diepste punt moet op minimaal 80 cm. liggen. Zorg voor een aflopende oever, zodat dieren gemakkelijk in en uit je vijver kunnen komen.

Deze planten kun je gebruiken in je vijver *:

- Zuurstofplanten zoals hoornblad, fonteinkruid of waterpest.
- Drijvende waterplanten zoals waterlelies, fonteinkruiden en gele plomp zijn mooie uitkijkposten voor kikkers.

* Kijk uit met planten uit andere delen van de wereld (exoten). Deze kunnen het evenwicht in de natuur verstoren. Watercrassula is zo'n beruchte exoot.

Een thuis op hoogte

Natuur op een balkon of zelfs op een dak is ook natuur. Ook hier kunnen insecten voedsel vinden en schuilen. Op een balkon op het zuiden kan het aardig heet worden. Dan doen bloeiers het beter dan groeiers. Hier een paar bloeiers die het heel goed doen in potten:

- **Vlinderstruik**, bloeit overvloedig en langdurig.
- **Verbena**, heeft purperen bloempjes en een fijn aroma, gaat lekker de hoogte in en is geliefd bij bijen en vlinders.
- **Droplant**, deze echt naar drop ruikende plant heeft heerlijk geurende bladeren en schitterende paarse bloemen. Bijen en ook vlinders zijn er gek op.
- **Goudsbloem**, deze groeit altijd en overal en dus ook op het dak. Vlinders zijn je dankbaar.
- **Vetplantjes**, ideaal voor op het dak. Deze nectarbommen gedijen zelfs in grind. En een insectenhotel ophangen is natuurlijk altijd een goed idee!

Tip 10

Laat de boel de boel

"Maak van je tuin een rommeltje. Dat is misschien even wennen, maar wel beter voor insecten. Schoffel en hark vooral in de lente niet te veel. Geef de natuur de ruimte om te groeien. Vergeet al die eilanden met zwarte aarde, zorg juist voor begroeiing. Dat biedt onderdak aan insecten. En maak een rommelhoekje met snoeihout en bladresten en geef daar brandnetels de ruimte. Vlinders leggen daarop hun eitjes."

Tuinman Jan
van onze partner Weleda.

Nog meer tuintips?

Kijk op nm.nl/thuis-voor-dieren

JE NIEUWE TUINGENOTEN!

Welke insecten leven in je tuin?

Een overzicht van veel voorkomende soorten.

Gehakkelde aurelia

Overwintert tussen takken, afgevalen bladeren en in holle bomen. Laat zich al vanaf eind maart zien.

Atalanta

Drinkt niet alleen nectar, maar houdt ook van rottend fruit of zelfs het vocht uit een dood dier.

Mier

Hoe klein ook, de mier behoort tot de succesvolste diergroepen ter wereld.

Zweefvlieg

Lijken op bijen en wespen. Een slimme truc om zich gevaarlijker voor te doen dan ze zijn.

Rosse metselbij

Niet iedere bij hoort bij een bijenvolk. De meeste soorten leven zelfs alleen, bijvoorbeeld in een insectenhotel.

Lieveheersbeestje

Graag geziene tuingenoot. Een echte bladluiseelvreter, vooral de larve. Die eet er wel 600 per dag.

Dagpauwoog

Met de grote ogen op zijn vleugels schrikt hij vogels en andere vijanden af.

Citroenvlinder

Een van de eerste vlinders die in het voorjaar in je tuin rondvliegen en eitjes leggen.

Oorworm

Een echte alleseter, die er met zijn 'tangen' gevaarlijker uitziet dan hij is..

Aardhommel

In het vroege voorjaar verlaat de koningin haar overwinteringsplek en laaft ze zich aan nectar.

Schaatsenrijder

Met hun lange poten lopen ze moeiteloos over het water.

Vuurwants

Met zijn felle kleuren waarschuwt hij vogels: "Pas op, ik ben niet lekker!"

Oranjetip

Legt haar eitjes het liefst in de bloemknoppen van de pinksterbloem. Iedere plant biedt genoeg voedsel voor één rups.

Langpootmug

Ziet er uit als een grote mug, maar steekt niet.

Kleine vos

Het mannetje verdedigt zijn territorium. Dat is altijd een plekje met brandnetels, het voedsel voor de rupsen.

Landkaartje

Leeft in de buurt van bomen en struiken, is dol op fluitenkruid en de onderkant lijkt op een landkaart.

Blauwe glazenmaker

Altijd op jacht naar een lekker hapje. De larven groeien op in het water.

SAMEN MAKEN WIJ EEN THUIS VOOR INSECTEN

**WORD
LID!**

In Nederland heerst woningnood onder insecten. Buiten de natuurgebieden is er amper ruimte om te leven. Het landschap in Nederland lijkt groen, maar is verdroogd, verzuurd en strak getrokken. Met desastreuze gevolgen. Voor de natuur en voor ons mensen. Als Natuurmonumenten zetten wij alles op alles om dit te veranderen. Wij werken samen met boeren om het platteland tot bloei te brengen en breiden onze gebieden uit met de aankoop van grond. Zo maken wij van natuurgebied Bloemkampen een thuis voor insecten. Om van nog meer plekken een thuis voor insecten te maken, hebben wij je hulp hard nodig.

Dus word lid, ga naar www.nm.nl/word-lid.

Foto: Ruben Smit